

EXERCICI DE L'ACTIVITAT D'ECONOMISTA PER COMPTE PROPI

Per a exercir la professió per compte propi cal saber que hi ha unes obligacions formals administratives, fiscals i de caire social que cal complir.

S'ha de comunicar a l'Administració Tributaria l'inici de l'Exercici de l'activitat professional d'economista a l'AEAT mitjançant el model 036 que li facilitarà a qual sevol Administració d'Hisenda o bé mitjançant la pàgina web de l'AEAT: www.aeat.es

I també, segons el cas, haurà de donar-se d'ALTA en el Règim Especial de Treballadors Autònoms o per compte propi de la Seguretat Social.

SEGURETAT SOCIAL VERSUS AUTÒNOMS

Els treballadors autònoms es distingeixen per tres característiques fonamentals:

1. INDEPENDÈNCIA
2. INTERÈS PROPI
3. HABITUALITAT

1. INDEPENDÈNCIA. És la característica principal que distingeix al treballador AUTÒNOM de l'assalariat. El veritable autònom actua amb llibertat de criteri, d'horari, de jornada, amb instrumental propi, eines, infraestructura etc. Està fora de l'àmbit d'organització i direcció de qui li paga.

En canvi, existiria DEPENDÈNCIA, i per tant relació laboral:

- Quan a l'autònom se li exigeix dedicació exclusiva.
- Quan està sotmès a un horari fix i acudeix a prestar els seus serveis amb regularitat i/o assiduitat a un mateix centre de treball.
- Hi ha un cert control en la realització de la seva tasca.

2. INTERÈS PROPI. és el segon aspecte que permet averiguar si ens trobem davant d'una relació laboral o no.

- El treballador autònom com que treballa per compte propi percep directament els rendiments de la seva activitat econòmica (empresarial o professional) i no l'empresa o empreses a la/les que presta els seus serveis. Per tant, és el primer interessat en maximitzar el benefici del seu treball.
- El treballador autònom no participa en els resultats de l'activitat de l'empresa que l'ha contractat, ni assumeix el risc ni la responsabilitat dels resultats.

3. HABITUALITAT. Aquest és un aspecte no definit per la normativa de la seguretat social, però el TS ha considerat que quan els ingressos procedents de l'exercici de l'activitat superen el SMI es produeix habitualitat i seria d'aplicació el RETA.

Per tant, els col·legiats que exerceixen l'activitat professional per compte propi, i s'hagin donat d'alta de l'IAE amb posterioritat al 10 de novembre de 1995, han de cotitzar a la Seguretat Social pel règim d'autònoms (RETA) En principi, el fet que des de l'1-01-2003 no sigui obligatori, per a les persones físiques l'IAE, no ha modificat aquest criteri. Ara bé, si els ingressos obtinguts per l'exercici de la professió en còmput anual no supera el Salari Mínim Interprofessional, es podria considerar que no s'acompleixen els requisits que exigeixen els articles 2.1 i 3, a) de l'Decret 2530/1970, de 20 d'agost, regulador del Règim Especial de la Seguretat Social de Treballadors per Compte Propi, en el sentit que no hi ha habitualitat.

Així ho entén el Tribunal Suprem a la Sentència de 29 d'octubre de 1997, dictada en recurs de cassació per unificació de doctrina núm. 406/97, que considera que el professional que no supera el límit del SMI anual no deurà donar-se d'alta en aquest Règim Especial.

El SMI per l'any 2012 és de 8.979,60 euros. Durant l'any 2011 el SMI ha estat de 8.979,60 euros.

DETERMINACIÓ DEL RENDIMENT DE L'ACTIVAT PROFESSIONAL A EFECTES FISCALS.

Desenvolupar una activitat professional per compte propi obliga a declarar el seu rendiment en l'impost sobre la Renda de les Persones Físiques. És a dir, el rendiment de l'activitat s'inclourà en la base imposable de l'IRPF.

Per a determinar el rendiment de l'activitat professional s'hauran de tenir en compte tant els ingressos percebuts com les despeses pagades, seguint un criteri de caixa o millor dit, de cobraments i pagaments durant l'any natural. També es pot optar per despeses generades i facturació exigible, és a dir, en funció de la meritació i, així, coincidirem en l'IRPF amb l'IVA, que només admet aquest darrer criteri.

Doncs bé, per a determinar el rendiment la normativa de l'IRPF ens permet emplear dos mètodes de càlcul: **el règim d'estimació directa normal i el règim d'estimació directa simplificada**. La modalitat normal només s'aplica si per l'activitat es factura més de 601.012,10 euros i, quan s'hagi renunciat a l'aplicació de la modalitat simplificada.

INGRESSOS

En qualsevol de les dues modalitats els ingressos íntegres s'han d'incloure en la base de l'IRPF.

Si el pagador dels nostres honoraris professionals és una persona jurídica o professional, ens haurà de practicar una retenció a compte de l'IRPF, que, després, en el moment de liquidar l'IRPF, ens descomptarem.

El tipus de retenció a practicar és el 15 per 100 en cara que els economistes que inicien la seva primera activitat professional poden sol·licitar del seu pagador que només els hi retengui el 7 per 100 durant el període impositiu corresponent a l'inici de la seva activitat professional i durant els dos exercicis següents.

ATENCIÓ: En relació als ingressos professionals cal saber que:

- Els rendiments derivats d'impartir cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars, només seran qualificats com a rendiments d'activitats econòmiques, quan les activitats esmentades **comportin** l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i de recursos humans, o d'un sol d'aquests factors, amb la finalitat d'intervenir en la producció o la distribució de béns o serveis. En cas contrari tenen la consideració fiscal de rendiments del treball.
- Els rendiments derivats de l'elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques seran considerats com a rendiments del treball, sempre que se'n cedeixi el dret a l'explotació i que aquests rendiments no derivin de l'exercici d'una activitat econòmica (en els termes expressats abans). En aquest supòsit, els rendiments són **empresarials** si els autors o els traductors editen directament, ells mateixos, les obres, i **professionals** si els autors o traductors en cedeixen l'explotació a un tercer. Si els drets d'autor els percep una tercera persona diferent de l'autor o el traductor, constitueixen per al receptor **rendiments del capital mobiliari**.

DESPESES

En principi, s'apliquen, a les dues modalitats, les regles previstes per a l'impost sobre Societats i, per tant, seran deduïbles les despeses comptables, encara que existeixen una sèrie de despeses comptables que no s'admeten com deduïbles ni en l'impost sobre Societats ni en l'IRPF, com ara les multes, recàrrecs per endarrerir-se en el pagament, les liberalitats, despeses de relacions públiques i totes les relacionades amb els vehicles no afectes **exclusivament** a l'activitat professional.

En canvi, és possible deduir la part proporcional de les despeses de manteniment del domicili en la part destinada a despatx o oficina que s'hagi declarat a l'AEAT mitjançant l'IAE en el seu dia, o la declaració censal, model 036.

Per exemple, podem deduir la part proporcional dels interessos del préstec per adquirir el domicili, de les despeses de comunitat, de la quota de l'IBI, etc. L'economista pot deduir les primes d'una assegurança de malaltia en la part corresponent a la seva pròpia cobertura, la del seu cònjuge i fills menors de 25 anys que conviuen amb ell. El límit màxim de deducció serà de 500 euros per cadascun de les persones esmentades.

Cas que el cònjuge o els fills menors d'edat treballin en l'activitat professional, les quantitats que se'ls hi paguin seran despesa deduïble si:

- Existeix contracte laboral.
- Estan afiliats al règim general de la Seguretat Social.
- Hi ha habitualitat i continuïtat en el treball.
- La contraprestació estipulada no sigui superior a la de mercat en funció de la seva qualificació professional i treball desenvolupat.

La modalitat SIMPLIFICADA té unes particularitats quan a despeses que la fan diferent de la modalitat NORMAL. Després de deduir dels ingressos totals les despeses deduïbles fiscalment, calcularem les amortitzacions en base a una taula específica per a la modalitat SIMPLIFICADA

TAULA D'AMORTITZACIÓ DE L'ACTIU MATERIAL

Grups	Elements	% Màxim	Període màxim anys
1	Edificis i altres construccions	3	68
2	Instal·lacions, mobiliari, estris i resta d'immobilitzat material	10-20	
3	Maquinària	12	18
4	Elements de Transport	16	14
5	Equips per al tractament de la Informació i sistemes i programes Informàtics	26-10	
6	Utensilis i eines	30	8

- Aquesta taula d'amortització simplificada va ser aprovada per Ordre Ministerial el 27-3-1998.
- Sobre aquests percentatges es poden aplicar les normes per accelerar les amortitzacions de les empreses de reduïda dimensió.
- Sobre l'immobilitzat immaterial s'apliquen els criteris de l'article 11.4 i 5 de la Llei de l'Impost sobre Societats incrementant-se en un 150 per 100.

Un cop obtingut el resultat de restar dels ingressos les despeses i amortitzacions encara podem restar d'aquest resultat brut un 5 per 100 en concepte de provisions i despeses de difícil justificació, i així obtindrem el resultat definitiu a integra en la base de l'IRPF.

OBLIGACIONS FORMALS

Llibres

Els professionals en qualsevol de les dues modalitats de l'estimació directa **no** estan **obligats** a portar comptabilitat d'acord amb el Codi de Comerç. Però si que estan obligats a portar els següents llibres-registre.

- Llibre-registre d'ingressos (IRPF) i factures expedides (IVA)
- Llibre-registre de despeses (IRPF) i factures rebudes (IVA)
- Llibre-registre de béns d'inversió (IRPF-IVA)
- Llibre-registre de provisions de fons i suplits.

Altres Obligacions

- Alta censal mitjançant model 036
- Declaració-liquidació trimestral de l'IVA (model 303) i resum anual (model 390).

- I en el cas que menys del 70 per 100 dels ingressos obtinguts per l'activitat professional estiguin subjectes a retenció, també s'haurà de presentar cada trimestre el model 130 de pagament a compte de l'IRPF.
- En el mes de febrer* s'ha de presentar un a d'claració (mod. 347) d'operacions econòmiques realitzades, durant l'any anterior, amb terceres persones amb les que s'hagin superat els 3.005,06 euros.
*(Per a l'any 2011 s'ha de presentar el mes de març de 2012)

Ricard Viña Arasa
Assessor Fiscal del Col·legi
